COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 9.7.2025
COM(2025) 366 final

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR

Evaluarea acțiunii privind marca patrimoniului european pentru perioada 2018-2024

{SWD(2025) 176 final}

1. Introducere

Marca patrimoniului european (*European Heritage Label*, EHL) a fost introdusă în 2011 ca inițiativă europeană, pentru a spori vizibilitatea patrimoniului cultural comun al Europei și pentru a promova un sentiment mai puternic al identității europene. Inițiativa a urmărit să creeze legături în rândul publicului european, în special al tinerilor, încurajând aprecierea valorilor și istoriei atât naționale, cât și europene. Un obiectiv-cheie al EHL a fost consolidarea identității europene prin evidențierea evenimentelor istorice și a valorilor culturale comune. Prin prezentarea siturilor de patrimoniu de importanță națională și europeană, inițiativa a subliniat faptul că identitatea europeană este modelată atât de istoria națională a fiecărei țări, cât și de experiențele comune la nivel european. EHL a vizat, de asemenea, promovarea dialogului intercultural, promovarea respectului pentru diferite culturi și crearea unei platforme pentru înțelegerea reciprocă. Un alt rezultat semnificativ al EHL a fost creșterea vizibilității siturilor de patrimoniu care au modelat istoria și cultura europeană. Se preconiza că multe dintre aceste situri, adesea mai puțin recunoscute în cadrul turismului cultural european, vor deveni astfel mai vizibile, ceea ce va contribui la conservarea și la promovarea lor ca platforme educaționale. Inițiativa a vizat, de asemenea, atragerea unui public mai larg, stimulând mândria, turismul și economiile locale. EHL s-a axat pe implicarea tinerilor, prin resurse educaționale inovatoare, ateliere și expoziții, pentru a-i ajuta să înțeleagă mai bine istoria și valorile comune ale Europei. Tinerii europeni au intrat astfel în contact cu patrimoniul bogat al continentului lor.

Evaluarea EHL, bazată pe feedback-ul transmis de părțile interesate și pe cercetări documentare, evaluează progresele înregistrate în cursul celei de a doua etape (2018-2024) și pornește de la evaluările anterioare. Scopul său este de a îmbunătăți eficacitatea și impactul inițiativei. În conformitate cu Orientările Comisiei Europene privind o mai bună legiferare, evaluarea examinează cinci criterii: eficacitatea, eficiența, coerența, valoarea adăugată europeană și relevanța. **Constatările evaluării vor sta la baza viitoarei EHL, asigurându-se că aceasta va rămâne un instrument de conservare și de evidențiere a istoriei și valorilor comune ale Europei, în timp ce lecțiile învățate vor contribui la perfecționarea inițiativei în următoarea sa etapă, după anul 2025.**

Evaluarea arată că s-au înregistrat progrese semnificative, în special în ceea ce privește creșterea vizibilității siturilor și sporirea importanței lor europene. EHL s-a integrat bine cu alte inițiative ale UE privind patrimoniul cultural, în pofida provocărilor legate de definirea identității europene. Marca a consolidat rețelele dintre siturile de patrimoniu, permițând colaborarea și schimbul de cunoștințe la un nivel imposibil de realizat doar prin eforturi depuse pe plan național. De asemenea, marca a facilitat accesul siturilor la finanțarea din partea UE.

EHL s-a adaptat la prioritățile UE, cum ar fi durabilitatea, inovarea digitală și incluziunea. S-au înregistrat progrese în ceea ce privește îmbunătățirea accesibilității și a egalității de gen, deși punerea în aplicare a variat de la un sit la altul. Evaluarea evidențiază necesitatea unor orientări mai clare și a unor instrumente practice pentru ca siturile să integreze mai bine dimensiunea europeană. Factori externi precum pandemia de COVID-19 au perturbat inițiativa, dar au încurajat și inovarea, în special prin implicarea digitală.

2. Stadiul de dezvoltare a acțiunii

Între 2018 și 2024, marca patrimoniului european (*European Heritage Label*, EHL) s-a extins semnificativ, numărul siturilor care au beneficiat de aceasta ajungând la 67 în 2024. Această creștere, în special în Europa Centrală și de Est, a făcut marca mai favorabilă incluziunii și a evidențiat o gamă mai largă de istorii și identități europene. Diversitatea siturilor de patrimoniu recunoscute a crescut, de asemenea, incluzând siturile arheologice subacvatice, cum ar fi Insulele Azore, și patrimoniul cultural imaterial, cum ar fi poemul „Zdravljica", un simbol al „Primăverii Popoarelor" europene. Proiectele transnaționale precum Cisterscapes, care implică mai multe țări, au reflectat o abordare mai interconectată a patrimoniului european. Au fost consolidate implicarea educațională și sensibilizarea publicului, multe situri dezvoltând programe axate pe teme precum democrația și diversitatea culturală. De exemplu, campusul Seminaarinmäki din Finlanda, la care participă anual peste 8.000 de studenți, și insula Ventotene din Italia, care a găzduit seminare pe tema federalismului european. Pandemia de COVID-19 a perturbat evenimentele fizice, dar a accelerat trecerea la instrumente digitale. Multe situri au recurs la vizite online și la ateliere virtuale pentru a menține interesul publicului, dar s-au confruntat totodată cu provocări legate de accesibilitate și de legăturile personale. Crearea Biroului EHL în 2023 a oficializat rețeaua de situri EHL, promovând colaborarea, împărtășind cele mai bune practici și sprijinind siturile mai mici. Această structură a îmbunătățit comunicarea, consolidarea capacităților și o identitate comună între situri, în timp ce inițiative precum Zilele europene ale patrimoniului au facilitat elaborarea unor programe educaționale și culturale comune.

3. Constatările evaluării: Succese și provocări

Evaluarea mărcii patrimoniului european (*European Heritage Label*, EHL) pentru perioada 2018-2024 a oferit informații valoroase cu privire la eficacitatea inițiativei, la provocările cu care s-a confruntat și la domeniile în care poate fi îmbunătățită în viitor. Evaluarea s-a axat pe criterii esențiale, cum ar fi eficacitatea, eficiența, coerența, valoarea adăugată europeană și relevanța, identificând atât succesele, cât și domeniile care necesită atenție pentru a spori impactul programului.

Eficacitatea

EHL și-a dovedit eficacitatea în mai multe domenii-cheie, în special în ceea ce privește creșterea vizibilității siturilor de patrimoniu la nivel european. Peste 60 % dintre siturile analizate au raportat o creștere a numărului de vizitatori după primirea mărcii, ceea ce a condus, de asemenea, la o mai mare implicare a comunității locale și la o recunoaștere mai amplă a importanței lor europene. Marca a contribuit la consolidarea turismului local și la dezvoltarea economiei locale. În plus, EHL a avut un impact educațional pozitiv, multe situri oferind programe inovatoare care au creat legături între vizitatori, în special din generațiile mai tinere, pe de o parte, și istoria și valorile europene comune, pe de altă parte, prin ateliere, seminare și instrumente digitale, cum ar fi tururile virtuale și prezentările multimedia. Cu toate acestea, au existat și provocări. Conceptul de „importanță europeană" s-a dovedit a fi greu de definit și de demonstrat în mod clar pentru multe situri. Această problemă a fost evidentă mai ales în cazurile în care istoria locală sau regională se suprapune cu istoria europeană mai amplă, ceea ce face dificilă pentru situri articularea relevanței lor la nivel european.

Evaluarea a recomandat Comisiei Europene să ofere orientări și exemple mai clare pentru a-i ajuta pe candidați să înțeleagă cum anume își pot demonstra importanța europeană. De asemenea, i s-a sugerat Comisiei să ia în considerare introducerea unui proces de selecție în

două etape: una axată pe verificarea importanței europene, iar a doua, pe evaluarea propunerilor de proiecte și a planurilor operaționale. Această abordare ar raționaliza candidaturile și ar garanta că sunt selectate numai situri cu conexiuni europene clare.

Eficiența

Eficiența operațională a EHL a fost, în general, ridicată, dar evaluarea a evidențiat domenii în care ar putea fi aduse îmbunătățiri pentru reducerea sarcinilor administrative. Procesul de selecție în două etape, una de preselecție la nivel național, iar cealaltă de selecție la nivelul UE, a fost considerat oarecum redundant, mai ales în cazul în care siturile nu îndeplinesc criteriul importanței europene. Simplificarea acestui proces prin reducerea sa la o singură etapă ar îmbunătăți eficiența prin reducerea suprapunerilor. Un alt domeniu identificat ca necesitând îmbunătățiri este complexitatea sarcinilor administrative, inclusiv a cerințelor de raportare și a monitorizării siturilor. Sistemul de monitorizare funcționează mai degrabă ca o examinare a performanței decât ca o evaluare cuprinzătoare și au fost solicitate orientări mai clare și indicatori comuni pentru evaluările siturilor. În plus, cotele naționale în materie de candidaturi, care limitează fiecare stat membru la un singur sit pe an de selecție, erau inițial utile, dar au devenit restrictive pe măsură ce a crescut numărul țărilor interesate.

Evaluarea a recomandat reanalizarea acestor cote pentru a se ține seama de numărul tot mai mare de situri de patrimoniu care doresc să fie recunoscute, asigurându-se astfel faptul că extinderea programului se aliniază la ambițiile sale tot mai mari.

Coerența

EHL este unic în peisajul politicii culturale a UE prin faptul că se axează pe valoarea simbolică a siturilor de patrimoniu și pe rolul acestora în promovarea identității și unității europene. Spre deosebire de alte programe, cum ar fi patrimoniul mondial UNESCO sau Zilele europene ale patrimoniului, care se axează pe patrimoniul material sau pe conservarea culturală, EHL subliniază importanța istorică și simbolică a siturilor în promovarea valorilor europene comune. Acest obiectiv unic consolidează proiectul de integrare al UE și narațiunea unității europene. Cu toate acestea, există suprapuneri cu alte inițiative ale UE, cum ar fi itinerariile culturale ale Consiliului Europei, care vizează, de asemenea, promovarea patrimoniului european. Deși EHL se axează pe integrarea europeană, evaluarea a evidențiat riscul de fragmentare cu care se confruntă programele culturale ale UE.

S-a sugerat că ar putea fi dezvoltate sinergii mai puternice între EHL și alte acțiuni ale UE, cum ar fi Erasmus + și programul „Europa pentru cetățeni”, pentru a se promova colaborarea dintre programe și a se maximiza impactul mărcii. Evaluarea a remarcat, de asemenea, că EHL ar putea fi mai bine aliniată la prioritățile UE, cum ar fi durabilitatea și inovarea digitală. Întrucât UE acordă din ce în ce mai multă prioritate acestor domenii, EHL are ocazia de a promova practicile ecologice în materie de patrimoniu și accesibilitatea digitală. Siturile adoptă deja practici durabile, cum ar fi tehnologiile eficiente din punct de vedere energetic și inițiativele în domeniul turismului durabil, dar este necesar ca aceste eforturi să fie complet integrate în agenda mai amplă a UE. Evaluarea a recomandat, de asemenea, ca EHL să fie mai bine integrată în eforturile diplomatice culturale ale UE. Prin prezentarea patrimoniului divers al Europei la nivel mondial, EHL ar putea consolida diplomația culturală a UE și ar putea promova valorile europene în întreaga lume.

Valoarea adăugată europeană

EHL a creat o rețea paneuropeană de situri de patrimoniu care împărtășesc obiective comune și se implică în activități de colaborare. Crearea Biroului EHL în 2023 a consolidat aceste rețele prin furnizarea de sprijin logistic, financiar și promoțional. Marca a facilitat realizarea unor comune, inclusiv expoziții, programe educaționale și inițiative culturale comune, care au încurajat parteneriatele transfrontaliere și schimburile de bune practici.

O altă valoare adăugată esențială este accesul la finanțarea UE. EHL este o marcă de credibilitate, făcând siturile eligibile pentru finanțare prin programe cum ar fi Europa creativă, Erasmus + și CEDV. Acest lucru le-a permis siturilor să continue proiecte legate de conservarea culturală, implicarea tinerilor și dialogul intercultural. Cu toate acestea, evaluarea a subliniat că siturile mai mici întâmpină adesea dificultăți în accesarea acestor fonduri din cauza procedurilor complexe de depunere a cererilor și a capacității administrative limitate. În pofida succeselor EHL la nivelul UE, vizibilitatea sa la nivel național rămâne limitată. Unele situri au raportat că EHL nu a fost promovată suficient în cadrul comunităților lor locale, iar publicul larg nu îi cunoaște importanța. Pentru a soluționa problema, evaluarea a recomandat lansarea unor campanii de sensibilizare la nivel național cu scopul de a spori vizibilitatea siturilor EHL și a inițiativei în general.

Relevanța

Relevanța EHL rămâne ridicată, cu atât mai mult cu cât UE acordă o importanță tot mai mare durabilității, inovării digitale și incluziunii. Multe situri EHL au integrat durabilitatea în operațiunile lor, adoptând practici și proiecte ecologice aliniate la obiectivele de mediu ale UE. Alinierea EHL la noua agendă europeană pentru cultură îi consolidează și mai mult relevanța în promovarea coeziunii sociale, a dezvoltării economice și a angajamentului democratic. Inovarea digitală este un alt domeniu în care EHL și-a demonstrat relevanța. Multe situri au adoptat platforme digitale, oferind tururi virtuale și resurse online pentru a colabora cu un public mai larg. Cu toate acestea, există disparități în ceea ce privește modul în care siturile au implementat instrumentele digitale, siturile mai mici confruntându-se cu provocări mai mari. Evaluarea a recomandat Comisiei să sprijine în continuare siturile în dezvoltarea resurselor digitale și să se asigure că aceste instrumente sunt accesibile tuturor categoriilor de public, inclusiv persoanelor cu dizabilități. EHL continuă, de asemenea, să fie extrem de relevantă pentru promovarea coeziunii și incluziunii sociale, în special într-o Europă care se confruntă cu provocări precum migrația și discriminarea. Siturile care integrează incluziunea socială în programele lor raportează rezultate pozitive în ceea ce privește atragerea grupurilor subreprezentate și promovarea dialogului intercultural.

Cu toate acestea, evaluarea a observat că punerea în aplicare a măsurilor de incluziune variază foarte mult de la un sit la altul și a recomandat Comisiei să promoveze programe axate pe incluziune și coeziune socială la nivelul întregii rețele.

4. Concluzii și lecții învățate

Evaluarea EHL pentru perioada 2018-2024 a evidențiat atât succese, cât și provocări, oferind lecții esențiale pentru viitorul inițiativei. Constatările vor orienta următoarea etapă a EHL, asigurând continuarea succesului și a relevanței acesteia într-un peisaj cultural și politic în schimbare.

Consolidarea criteriului importanței europene: O concluzie majoră a evaluării a fost dificultatea de a defini „importanța europeană”. Deși EHL a pus cu eficacitate în lumină situri

de patrimoniu care reprezintă valori europene, pentru multe situri a fost dificil de demonstrat în mod clar care este legătura dintre patrimoniul pe care îl reprezintă și narațiunea europeană mai amplă. Evaluarea a recomandat orientări mai clare pentru candidați și pentru coordonatorii naționali, inclusiv exemple practice și ateliere. O recomandare-cheie a fost introducerea unui proces de selecție în două etape: prima etapă ar urma să evalueze importanța europeană, asigurându-se că numai siturile cu o dimensiune europeană clară vor trece la etapa a doua, care ar urma să se concentreze asupra propunerilor de proiecte sau a planurilor operaționale.

Consolidarea implicării și accesibilității digitale: Evaluarea a subliniat, de asemenea, importanța tot mai mare a implicării digitale, în special pentru publicul mai tânăr și mai familiarizat cu tehnologia. Pandemia de COVID-19 a accelerat trecerea la platforme digitale, însă implementarea instrumentelor digitale a fost inegală la nivelul siturilor. Unele dintre ele au dezvoltat cu succes experiențe digitale de înaltă calitate, în timp ce altele nu au dispus de resurse. Evaluarea a solicitat Comisiei Europene să sprijine crearea unui conținut digital favorabil incluziuni și accesibil, inclusiv a unor programe de formare pentru administratorii de situri și a unor oportunități de finanțare pentru instrumentele digitale. O recomandare-cheie a fost asigurarea faptului că resursele digitale sunt accesibile tuturor categoriilor de public, inclusiv persoanelor cu dizabilități.

Sprijinirea siturilor mai mici și asigurarea echității: O altă constatare critică a fost dezechilibrul dintre siturile mari și cele mai mici, mai ales cele din zonele rurale, care s-au confruntat adesea cu provocări financiare și administrative. Evaluarea a propus elaborarea unor programe de consolidare a capacităților și a unor scheme de mentorat pentru a sprijini siturile mai mici și a le ajuta să-și îmbunătățească funcționarea și vizibilitatea. Dezechilibrul în materie de distribuție a siturilor EHL, majoritatea fiind situate în țări mai mari, a evidențiat necesitatea unor eforturi mai bine direcționate pentru a se asigura participarea deplină a tuturor statelor membre ale UE, în special a celor cu mai puține resurse.

Îmbunătățirea mecanismelor de feedback și a procesului de selecție: Evaluarea a constatat ineficiențe în cadrul mecanismelor actuale de feedback, mai ales în ceea ce privește comunicarea cu candidații respinși. Multe situri au raportat că au primit feedback limitat sau insuficient, ceea ce face dificilă îmbunătățirea candidaturilor viitoare. Evaluarea a recomandat furnizarea unui feedback mai detaliat și mai personalizat, pentru a ajuta siturile să-și înțeleagă mai bine deficiențele și să-și îmbunătățească propunerile. În plus, procesul de selecție în două etape ar putea contribui la îmbunătățirea eficienței și a calității procesului de selecție.

Durabilitatea și creșterea economică viitoare: Având în vederea creșterea numărului de situri EHL, evaluarea a subliniat necesitatea unui cadru mai durabil pentru gestionarea rețelei în curs de extindere. Simplificarea structurii de guvernanță și asigurarea unor resurse adecvate au fost considerate esențiale pentru succesul pe termen lung. De asemenea, cadrul juridic ar putea fi adaptat pentru a permite o mai mare flexibilitate în ceea ce privește selectarea siturilor, prin eliminarea regulii privind un singur sit pentru fiecare țară, ceea ce ar încuraja participarea mai multor state membre. Evaluarea a recomandat, de asemenea, consolidarea mecanismelor de monitorizare pentru a urmări impactul pe termen lung al inițiativei.

Sinergiile cu alte programe ale UE: Evaluarea a identificat oportunități pentru o mai mare sinergie cu alte programe ale UE, cum ar fi Europa creativă, Erasmus + și Europa pentru cetățeni. Prin alinierea mai strânsă a EHL la aceste inițiative, Comisia Europeană ar putea crea o strategie unificată pentru promovarea patrimoniului cultural european, consolidând legăturile dintre siturile de patrimoniu și inițiativele culturale, educaționale și sociale mai ample din întreaga UE.

În concluzie, evaluarea EHL oferă informații esențiale cu privire la progresele și la potențialul programului. Deși EHL a făcut progrese semnificative în ceea ce privește creșterea vizibilității patrimoniului european și promovarea dialogului intercultural, există în continuare provocări legate de definirea conceptului de importanță europeană, de implicarea digitală și de echitate la nivelul rețelei. Prin perfecționarea procesului de selecție, îmbunătățirea instrumentelor digitale și sprijinirea siturilor mai mici, EHL poate continua să prospere și să joace un rol esențial în conservarea și promovarea patrimoniului și valorilor comune ale Europei.